

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2015. gada 18. maijā Nr. 1-6/6

**Satversmes tiesas tiesnesim
Gunāram Kusiņam**
Jura Alunāna ielā 1
Rīgā, LV-1010

Par viedokli lietā Nr.2015-06-01

2015.gada 13.aprīlī Tiesībsarga birojā saņemts Jūsu lēmums (reģistrēts ar Nr.225), ar kuru Latvijas Republikas tiesībsargs (turpmāk – tiesībsargs) atzīts par pieaicināto personu lietā Nr.2015-06-01 „Par Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma 11.⁶panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 100.pantam”. Lēmumā tiesībsargs uzaicināts izteikt viedokli par jautājumiem, kuriem varētu būt nozīme minētajā lietā. Lēmumam pievienotas pieteikuma iesniedzēja Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – pieteikuma iesniedzējs) 2014.gada 19.decembra lēmuma un Latvijas Republikas Saeimas (turpmāk – Saeima) 2015.gada 26.marta atbildes raksta kopijas.

Satversmes 100.pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra ir aizliegta. Satversmes 116.pants paredz, ka Satversmes 100.pantā paredzētās tiesības var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību.

Satversmes 100.panta tvērumā ietilpst cilvēka tiesības uz informāciju plašākā nozīmē – proti, ne tikai saņemt valsts sniegto informāciju, bet arī to aktīvi meklēt (aktīvi pieprasīt).¹

Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma 11.⁶panta pirmā daļa paredz:

¹ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011., 361.lapa.

(1) Lēmums par disciplinārlietas ierosināšanu un disciplinārlietas materiāli līdz brīdim, kad stājas spēkā Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmums disciplinārlietā, ir pieejami tikai personām, kurām šādas tiesības noteiktas šajā likumā.

Kā norāda Saeima un pieteikuma iesniedzējs, no minētās tiesību normas ir secināms aizliegums personām, kurām ir pieejami disciplinārlietas materiāli, izpaust ar tiem saistītās ziņas līdz disciplinārkolēģijas lēmuma pieņemšanas brīdim. Attiecīgi apstrīdētā tiesību norma ierobežo tiesības brīvi iegūt informāciju par disciplinārlietas ierosināšanu pret tiesnesi no disciplinārlietas izskatīšanā iesaistītajām personām un institūcijām.

Lai noteiktu, vai pamattiesību ierobežojums ir attaisnojams, ir jāizvērtē:

- 1) vai ierobežojums ir noteikts ar likumu,
- 2) vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis,
- 3) vai ierobežojums ir samērīgs, proti, vai likumdevēja lietotie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, vai mērķi nevar sasniegt ar citiem līdzekļiem, kas mazāk ierobežotu personas tiesības un likumiskās intereses, visbeidzot, vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu.

1. Vai ierobežojums ir noteikts ar likumu.

Izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka ierobežojums ir noteikts ar likumu. No Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma 11.⁶ panta pirmās daļas satura izriet, ka nav pieļaujama ne tikai dokumentu izsniegšana, bet arī ziņu sniegšana personām par ierosinātajām disciplinārlietām un disciplinārlietā esošajiem materiāliem līdz brīdim, kad stājas spēkā tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmums disciplinārlietā. Ziņas sniedzamas tikai personām, kurām šādas tiesības noteiktas Tiesnešu disciplinārās atbildības likumā, jo pretēja gadījumā zustu minētās tiesību normas jēga.²

2. Vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis.

Gan pieteikuma iesniedzējs pieteikumā, gan Saeima savā atbildes rakstā norāda, ka minētā Satversmes 100.pantā noteikto tiesību ierobežojuma leģitīmais mērķis ir divējāds – tiesneša kā fiziskās personas reputācijas (goda un cieņas) aizsardzība un visas tiesu neatkarības un autoritātes aizsardzība.

Ievērojot minēto, secināms, ka ierobežojumam ir noteikts leģitīms mērķis, attiecīgi ir pārbaudāms, vai regulējums ir samērīgs.

3. Ņemot vērā, ka regulējumam ir noteikti divi leģitīmie mērķi, ierobežojuma samērīgums attiecībā uz katru leģitīmo mērķi ir izvērtējams atsevišķi.

² Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 6.decembra sprieduma lietā Nr.A420595011, AA43-1344-13/13 16.punkts.

3.1. Vispirms tiks vērtēts ierobežojuma samērīgums attiecībā uz leģitīmo mērķi – tiesu varas neatkarības un autoritātes aizsardzība.

3.1.1. *Vai likumdevēja lietotie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa tiesu varas neatkarības un autoritātes aizsardzības sasniegšanai.*

Attiecībā uz ierobežojuma piemērotību leģitīmā mērķa – tiesu varas neatkarības nodrošināšanai, tiesībsargs pievienojas pieteikumā un Saeimas atbildes rakstā norādītajām Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņām lietā *Oberschlick pret Austriju*, ka pieļaujamās vārda brīvības robežas ir šaurākas gadījumos, kad tiek aizskarts tiesneša gods un cieņa, jo, izvērtējot kritikas robežas, šādās lietās jāņem vērā apstrīdēto izteikumu ietekme uz tiesu varas autoritāti un objektivitāti, sabiedrības uzticības nodrošināšanai. Attiecīgi var būt nepieciešams aizsargāt šo uzticību pret destruktīviem un nepamatotiem uzbrukumiem.³ Ņemot vērā minēto, vārda brīvības ierobežojumi ir piemērots līdzeklis tiesu neatkarības nodrošināšanai.

Vienlaikus tiesībsarga ieskatā nozīmīgs ir pieteikumā norādītais arguments, ka tiesu sistēmai, tāpat arī konkrētam tiesnesim, pret kuru ierosināta disciplinārlieta, ar minēto regulējumu pēc būtības tiek liegts reaģēt uz informāciju, kas jau ir nonākusi plašsaziņas līdzekļos. Disciplinārlietu izlemšanā nepiedalās personas, kas nav tiesneši, un tiesības noteikt atklātu lietas izskatīšanu Disciplinārtiesā (apelācijas instancē) ir drīzāk izņēmums no lietu slēgtas izskatīšanas pamatprincipa. Tādēļ pieļaujams, ka tiesu sistēmai nepiederošām personām var rasties šaubas par lietu izskatīšanas objektivitāti situācijā, kad presē izlasāma informācija, kuru tiesu sistēmai piederošās personas nevar ne apstiprināt, ne noliegt. Vēl jo vairāk, arī pēc lēmuma pieņemšanas, lēmums tiek publicēts, aizklājot konkrēto tiesnesi identificējošas ziņas.

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka jautājums par konfidencialitātes pienākumu situācijās, kad informācija jau ir kļuvusi pieejama sabiedrībai, ir strīdīgs. Noteiktos gadījumos informācijas iepriekšēja pieejamība ir apstāklis, kas jāņem vērā, izvērtējot personai amata dēļ noteiktā konfidencialitātes pienākuma pārkāpumu.⁴ Tādējādi ne visās situācijās informācijas aizsardzība ir vienlīdz nozīmīga, taču šībrīža normās noteiktais regulējums un normu interpretācija noteic pilnīgu ierobežojumu izpaust jebkādas ziņas par ierosināto disciplinārlietu.

Attiecīgi pēc būtības minētais ierobežojums sasniedz leģitīmo mērķi (tiesu neatkarības un autoritātes aizsardzība) tikai situācijās, kad informācija par disciplinārlietas ierosināšanu nav tikusi publiskota.

³ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011., 366.lpp

⁴ Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2014.gada 21.oktobra sprieduma lietā *Matúz pret Ungāriju*, Nr.73571/10, 43.punkts.

3.1.2. Vai mērķi nevar sasniegt ar citiem līdzekļiem, kas mazāk ierobežotu personas tiesības un likumiskās intereses?

Tiesības uz informāciju kā tiesību uz vārda brīvību sastāvdaļa neatņemami ir viens no demokrātiskas sabiedrības pamatiem.⁵ Prese ir viens no līdzekļiem, ar kuru palīdzību politiķi un sabiedrība var pārbaudīt, vai tiesneši veic savus svarīgos pienākumus saskaņā ar mērķi, kas ir viņiem uzticēto uzdevumu pamatā.⁶ Tādējādi presei ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums izplatīt informāciju par tiesu sistēmas funkcionēšanu. Nenoliedzami sabiedrības interesēs ir saņemt informāciju par sekmīgu un efektīvu disciplinārlietu izskatīšanu. Valstī jāpastāv tādām normatīvajam regulējumam, kas ne vien nodrošina, ka tiesu vara lietas izspriež objektīvi un neatkarīgi, bet arī rada sabiedrībā pārliecību par to. Atbilstoši šī brīža regulējumam disciplinārlietas ierosināšanas stadijā informācijas izpaušanas aizliegums ir absolūts, tādējādi liedzot presei iegūt autentisku informāciju par disciplinārlietas ierosināšanu un izskatīšanu līdz pat galīgā lēmuma pieņemšanai.

Jāuzsver, ka informācijas publicēšanai pēc būtības nebūtu jāietekmē tiesu neatkarība attiecībā uz lietu izspriešanu, tomēr šādas informācijas pieejamība plašsaziņas līdzekļos var ietekmēt sabiedrības uztveri par konkrētā tiesneša profesionalitāti un tiesu sistēmas darbības kvalitāti. Interneta medijos publicētā informācija būs pieejama procesa dalībniekam vēl ilgi pēc disciplinārlietas izskatīšanas pabeigšanas neatkarīgi no disciplinārlietas izskatīšanas rezultāta. Arī konsultācijās un iesniegumos Tiesībsarga birojam privātpersonas ir norādījušas uz lietu, iespējams, prettiesisku izskatīšanu, atsaucoties uz interneta medijos esošām ziņām par konkrētā tiesneša iepriekšējo darbību.

Saeima atbildes rakstā ir norādījusi uz vēl vairākiem iemesliem, kādēļ noteikto ierobežojumu nav iespējams aizstāt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Lietas ierosināšanas stadijā tiktu publicēta nepārbaudīta informācija, tādējādi veicinot baumu izplatīšanos. Tāpat palielinātos nepamatoti ierosinātu disciplinārlietu risks, kuru mērķis būtu tiesu varas neatkarības ietekmēšana.

Jāatzīst, ka nepamatotu disciplinārlietu ierosināšanas risks nenoliedzami būtu mazāks, ja par to ierosināšanu lemtu koleģiāla institūcija (Tiesnešu disciplinārkolēģija), nevis atsevišķi tiesu priekšsēdētāji vai Tieslietu ministrs. Tomēr, iepazīstoties ar pieejamajiem Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumiem⁷, tiesībsargs nevar konstatēt, ka regulāri tiktu ierosinātas nepamatotas disciplinārlietas. No 2015.gadā pieņemtajiem sešiem lēmumiem tikai vienā lietā nav konstatēts pārkāpums, kā arī vēl viena lieta izbeigta noilguma dēļ. Savukārt no 2014.gadā pieņemtajiem 16 lēmumiem pārkāpums nav konstatēts trīs

⁵ Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2010.gada 1.jūlija lēmuma lietā Nr. A42404707, SKA–347/2010 15.punkts.

⁶ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011., 366.lapa.

⁷ Disciplinārlietu kolēģijas lēmumi pieejami <http://www.tiesas.lv/tiesnesu-disciplinarkolegijas-pienemtielemumi>.

gadījumos, viena lieta izbeigta noilguma dēļ un vienā lietā atsaukts iesniegums lietas ierosināšanai. No deviņām 2013.gadā izskatītajām lietām, disciplinārlietas izbeigta divos gadījumos. Ievērojot minēto, jāņem vērā pieteikuma iesniedzēja norādītais, ka informācijas izvērtēšana lielā mērā norit jau iepriekšējā pārbaudē pirms disciplinārlietas ierosināšanas.

Savukārt nepamatoti ierosināto disciplinārlietu gadījumā personai un tiesu sistēmai nodarīto kaitējumu būtu iespējams mazināt pēc lēmuma spēkā stāšanās, veicinot konstruktīvu un izsvērtu komunikāciju ar plašsaziņas līdzekļiem par disciplinārlietas izskatīšanas rezultātu. Tādējādi arī būtu iespējams atspēkot sabiedrībā radušos pieņēmumus par konkrēta tiesneša rīcības prettiesiskumu.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa iepriekš ir noteikusi kritērijus, pēc kuriem izsveramas personas tiesības uz vārda brīvību pret darba devēju tiesībām noteikt konfidencialitātes pienākumu. Šādi kritēriji ir, piemēram, sabiedrības interese informācijas izpaušanai, izpaustās informācijas autentiskums, informācijas izpaušanas rezultātā radītais kaitējums institūcijai, personas motīvi informācijas izpaušanai u.c.⁸ Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir uzsvērusi, ka konfidencialitātes princips pārkāpumi ir izvērtējami katrā konkrētajā gadījumā individuāli.

Tiesībsarga ieskatā, arī informācijas izsniegšanas ierobežojumi būtu izvērtējami katrā gadījumā individuāli, pamatojoties uz noteiktiem kritērijiem. Tādējādi būtu iespējams noteikt leģitīmajam mērķim atbilstošu regulējumu, kas mazāk ierobežotu tiesības sabiedrībai saņemt to interesējošo informāciju un nodrošinātu presē pieejamās informācijas autentiskumu. Attiecīgi normatīvajos aktos būtu jāparedz tiesības izvērtēt informācijas sniegšanas nepieciešamību un izpaužamās informācijas apmēru katrā individuālā gadījumā, pamatojoties uz konkrēti definētiem kritērijiem.

Ņemot vērā minēto, leģitīmo mērķi (tiesu neatkarības aizsardzību) var sasniegt ar citiem līdzekļiem, kas mazāk ierobežotu personas tiesības un likumiskās intereses.

3.1.3. Vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu?

Lai gan tiesībsargs jau ir norādījis viedokli, ka leģitīmo mērķi – tiesu varas neatkarības nodrošināšanu var sasniegt ar citiem līdzekļiem, kas mazāk ierobežotu personas tiesības un likumiskās intereses, papildus norādāmi apsvērumi par ierobežojuma proporcionalitāti.

Izvērtējot ierobežojuma samērīgumu attiecībā uz tiesu varas neatkarības nodrošināšanu, jāuzsver, ka biežāk norādītie iemesli pieejas piešķiršanai ar tiesu varu saistītajai informācijai tiek norādīti tiesu efektivitātes uzlabošana, sabiedrības uzticības tiesu sistēmai un taisnīgai tiesas spriešanai veicināšana,

⁸ Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2008.gada 12.februāra sprieduma lietā *Guja pret Moldovu*, Nr.14277/04, 74-78.punkts.

ietverot sabiedrības uztveri par tiesu darbību un tiesas nolēmumu pieņemšanu. Mainoties sabiedrības videi, tiesām ir jāklūst sabiedrībai atvērtākām, lai veicinātu savstarpēju dialogu un vienlaikus kļūtu jūtīgākām attiecībā uz sabiedrības vērtībām un vajadzībām.⁹ Augstākās tiesas 2014.gada konferencē "Tiesa juridiskās kultūras telpā" Dr.sc.pol. Jāņa Ikstena prezentācijā par sabiedrības uzticību tiesu varai aptaujas rezultāti norādīja, ka 81% iedzīvotāju uzskata, ka ir slikti informēti par tiesu lietām, tikai 29% ir piedalījušies tiesas procesā, 48% uzticas Latvijas tiesām, un 50% neuzskata, ka Latvijas tiesas ir neatkarīgas.¹⁰ Vienlaikus tiesas ir priekšā diviem citiem varas atzariem – izpildvarai un likumdevējam, kuriem uzticas mazāk par piektdaļu iedzīvotāju, turklāt kopš 2010.gada konstatējama tendence sabiedrības uzticībai tiesu varai pieaugt. Sabiedrības informētība tiek norādīta kā būtisks apstāklis sabiedrības uzticēšanās tiesu varai veicināšanai.¹¹

Satversmes tiesa ir uzsvērusi saikni starp brīvības apjomu un demokrātijas līmeni valstī, secinot, ka, attīstoties demokrātijai, ir tendence paplašināties arī tiesībām uz vārda brīvību.¹² Tiesībsarga ieskatā, vērā ņemams ir fakts, ka izskatāmā lieta Satversmes tiesā ir ierosināta, pamatojoties uz tiesu sistēmas iekšienē paustu viedokli. Kopš apstrīdētās tiesību normas pieņemšanas ir pagājis vērā ņemams laiks, kurā ir gan nostiprinājusies disciplinārlietu izskatīšanas prakse, gan arī būtiski pieaugušas sabiedrības prasības attiecībā uz informācijas pieejamību.

Ievērojot minēto, tiesībsarga ieskatā, minētajā tiesību normā ietvertais informācijas atklātības ierobežojums ir daļēji piemērots legītimā mērķa (tiesu varas neatkarības un autoritātes nodrošināšana) sasniegšanai un legītimo mērķi var sasniegt ar sabiedrības tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Attiecīgi arī tiesu varas neatkarības nodrošināšanai noteiktais ierobežojums nesamērīgi ierobežo personu tiesības uz informāciju.

3.2. Secīgi pārbaudāma ierobežojuma samērīgums attiecībā uz tiesneša kā fiziskas personas reputācijas (goda un cieņas) aizsardzību.

3.2.1. *Vai likumdevēja lietotie līdzekļi ir piemēroti legītimā mērķa sasniegšanai.*

⁹ Citizen's Rights and Constitutional Affairs Department of the European Parliament: National practices with regard to the accessibility of court documents, 2013., PE 474.406, p.19.

¹⁰ Ikstens J.: Kāpēc sabiedrība ir kritiski noskaņota pret tiesām? Pieejams: http://www.google.lv/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCUQFjAB&url=http%3A%2F%2Fat.gov.lv%2Ffiles%2Fuploads%2Ffiles%2F2_Par_Augstako_tiesu%2FInformativie_materiali%2FIkstens-prezentacija%2C14.04.ppt&ei=f6FQVdLJOYjCywPim4HoAg&usq=AFQjCNGq1F8Uq_kz0srE-No8VgW1aSgEfw&bvm=bv.92885102,d.bGQ&cad=rja.

¹¹ Ikstens J. Kāpēc sabiedrība ir kritiski noskaņota pret tiesām? Latvijas Republikas Augstākās tiesas biļetens, Nr.9, 2014. gada oktobris, 41.-42.lapa. Pieejams:

http://at.gov.lv/files/uploads/files/2_Par_Augstako_tiesu/Informativie_materiali/ATBiletens9.pdf.

¹² Satversmes tiesas 2003.gada 29.oktobra sprieduma lietā Nr.2003-05-01 „Par Krimināllikuma 271.panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 100.pantam” 33.punkts.

Ar disciplinārlietas izskatīšanas procesā noteikto aizliegumu izpaust tiesneša, pret kuru ierosināta disciplinārlieta, personas datus tiek nodrošināta tiesneša reputācijas aizsardzība. Tādējādi ierobežojums ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai.

3.2.2. Vai mērķi nevar sasniegt ar citiem līdzekļiem, kas mazāk ierobežotu personas tiesības un likumiskās intereses?

Attiecībā uz personas reputācijas aizsardzību mērķi nav iespējams sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Proti, izpaužot personas datus, publicētā informācija pirms galīgā lēmuma disciplinārlietā pieņemšanas būs attiecināma uz konkrēto tiesnesi, ietekmējot sabiedrības viedokli par minētās personas atbilstību tiesneša amata pildīšanai. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka personas reputācija ietilpst Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8.panta tvērumā.¹³

Jāņem vērā, ka disciplinārlietas materiāli var arī saturēt informāciju, kas nav tieši saistīta ar tiesneša profesionālo pienākumu pildīšanu, jo disciplinārlietas tiek ierosinātas arī par, piemēram, tiesneša rīcību, kurā konstatējamas administratīvā pārkāpuma pazīmes.

Savukārt attiecībā uz informācijas sniegšanu, kas nesatur personas datu publiskošanu, pēc būtības ir attiecināmi tiesībsarga norādītie apsvērumi saistībā ar regulējuma piemērojamību leģitīmā mērķa – tiesu varas neatkarība nodrošināšanai (*skat. šīs vēstules 3.1.2.punktu*).

3.2.3. Vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu?

Attiecībā uz konkrētā tiesneša goda un cieņas aizsardzību, tiesībsarga ieskatā, zināmā mērā ir attiecināmas atziņas, kas iepriekš paustas, izskatot jautājumu par valsts ierēdņu algu publiskošanu.¹⁴ Sabiedrības interese zināt par iespējamiem pārkāpumiem tiesu sistēmas darbībā nav uzskatāma par vienkāršu ziņkāri, bet gan par leģitīmu interesi. Abas konfliktējošās tiesības – tiesības saņemt informāciju par tiesu sistēmas darbību, no vienas puses, un tiesības uz personas datu aizsardzību, no otras puses, – ir taisnīgi jālīdzsvaro.

Attiecībā uz tiesībām saņemt informāciju Satversmes tiesa ir atzinusi, ka personas tiesības iegūt informāciju ir neierobežotas, ciktāl likums nenosaka pretējo, un ka ikviens ierobežojums iegūt informāciju iztulkojams iespējami šauri.¹⁵ Būtiski personas tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumi ir attaisnojami tikai ar nozīmīgu sabiedrības labumu. Jāuzsver, ka tiesneši tāpat kā valsts

¹³ Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2007.gada 11.novembra spriedumu lietā *Pfeifer pret Austriju* Nr.12556/03, un Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2008.gada 14.oktobra spriedumu lietā *Petrina pret Rumāniju*, Nr.78060/01.

¹⁴ Skat. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2010.gada 1.jūlija lēmuma lietā Nr. A42404707, SKA-347/2010 15.punktu.

¹⁵ Skat. Satversmes tiesas 1999.gada 6.jūlija sprieduma lietā Nr.04-02(99) „Par Ministru kabineta 1997.gada 21.janvāra noteikumu nr.46 „Noteikumi par vadības līgumiem” atbilstību 1998.gada 20.novembra likumam „Informācijas atklātības likums”” 2.punktu.

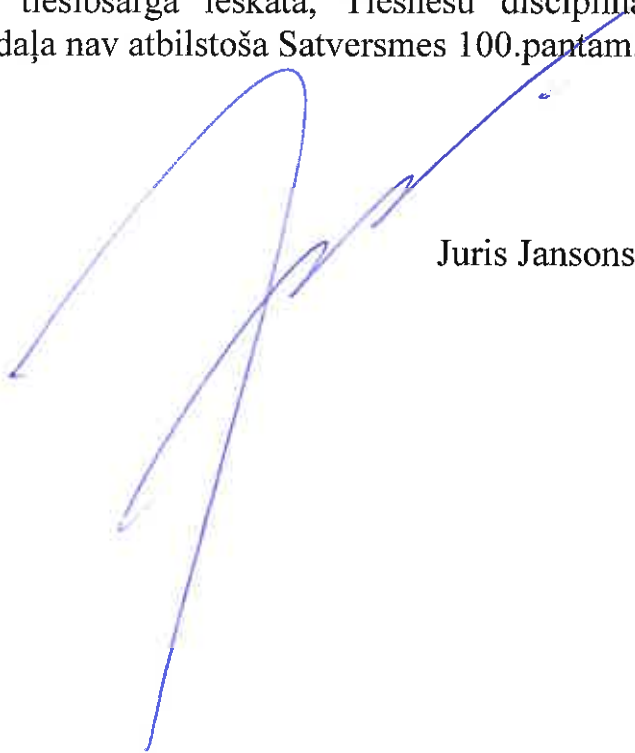
ierēdņi nesaraujami ir saistīti ar būtisku sabiedrības interesi saņemt informāciju par minēto personu profesionālo darbību, tādēļ attiecībā uz šo personu profesionālo darbību privātās dzīves (personas reputācijas) aizsardzības robežas ir salīdzinoši šaurākas. Arī Tiesnešu ētikas komisija 2013.gada 13.decembra atzinumā, vērtējot tiesneša komunikāciju ar plašsaziņas līdzekļiem, ir uzsvērusi, ka atbilstoši Tiesnešu ētikas kodeksa 2.kanona 4.punktam tiesnesim jābūt gatavam vienmēr atrasties sabiedrības uzmanības centrā.¹⁶

Tiesībsarga ieskatā, ne visās situācijās informācijas izpaušana būtu piemērojama vienlīdz plašā mērā. Tomēr, nosakot pilnīgu aizliegumu izpaust jebkādas ziņas saistībā ar ierosināto disciplinārlietu un nenosakot konkrētus kritērijus informācijas sniegšanai (tostarp neparedzot pašam tiesnesim, pret kuru ierosināta disciplinārlieta, tiesības prasīt informācijas publiskošanu), šādu ierobežojumu nevar uzskatīt par samērīgu.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesībsarga ieskatā, Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma 11.⁶ panta pirmā daļa nav atbilstoša Satversmes 100.pantam.

Ar cieņu,
tiesībsargs

Lapiņa 67201419

Juris Jansons

¹⁶ Tiesnešu ētikas komisijas 2013.gada 13.decembra atzinums „Par tiesneša atbildēm uz žurnālista jautājumiem”, pieejams <http://www.tiesas.lv/tiesnesu-etikas-komisijas-sedes>